

Szabásminták

Bencsik Orsolyával Sági Varga Kinga beszélget¹

Sági Varga Kinga: Szeretettel köszöntök mindenkit Bencsik Orsolya legújabb, *Énekes Krisztina rongyikái* című kötetének bemutatóján. Ez egyben Orsi első tanulmánykötete. Az *Énekes Krisztina rongyikáinak* van egy alcíme is: *Otthonkeresés Juhász Erzsébet, Végel László és Tolnai Ottó írásművészetében*. A cím konkretizálja a témát, ugyanakkor előre is vetíti azt, ami Orsi szubjektív tanulmányírói stílusára jellemző: a prózaiság jelenléte és a tudományosság elveinek való megfelelés. A prózaiság nem meglepő, hiszen három prózakötete is megjelent korábban. A két regiszter tehát vegyül, és egy sajtóságos hangot eredményez a tanulmánykötetben. Így vall erről:

„A könyvem írásakor én voltam az a prousti/deleuze-i szerelmes, a rajongó, aki egyszerre próbált kibogozni és széthajtogatni, megtapasztalni és megismerni, tanulni, miközben a kishitűek és a bolondok gyermeki örömeivel nyúlt a részek szétszóródásához vagy az összeegyeztethetlenségekhez. Sokféle részletből indultam ki, és először aggódva figyeltem ezek illeszkedését, illeszthetőségét, takarását. De az idő előrehaladtával összeillesztésük, összefoltozásuk egyre inkább magától megadta a mintázatokat, újabb kapcsolódási pontokat vetett fel, réseket, hézagokat tárt fel, újabb és újabb félig nyitott dobozt és zárt edényt helyezett elém. Tisztában vagyok azzal, a *munkám befejezhetetlen*, és ezért *maradandó kötelesség*, hogy a *végnek* ezzel *nem szakad vége*.

Ennek tudatában »szabjanak, varrjanak« velem.”

Tehát mintegy továbbgondolkodásra hívsz a kötetben. Az alcímből kiderül az is, hogy három nagyobb életmű egyes darabjaival foglalkozol, míg „oldalról” folyamatosan behozol újabb szövegeket, és ezekkel is találsz párhuzamokat. Kiderül továbbá a primer irodalomból, hogy az értekezésbe behozott szövegpárhuzamoknak van egy vajdasági, erősen

délszláv vonulata. Az első kérdésem ehhez kapcsolódna: mi alapján választottad ki, hogy kiket emelsz be a kötetbe a három életmű mellett? Bencsik Orsolya: Szeretettel köszöntök én is mindenkit, és örülök, hogy itt lehetek. Lehet, hogy messzebbről kezdem egy kicsit, mert olyan sok mindent mondtál itt a bevezetőben, és én rögtön ezekre szeretnék reagálni, azután majd a konkrét kérdésekre is fogok. Habár évek óta tudományos dolgokkal is foglalkozom, befejeztem a doktori képzést, és most az egyetemen tanítok, alapvetően mégis mindig szépírónak tartottam magam, vagy legalábbis ez az attitűd sokkal közelebb áll hozzám. Mivel persze rájöttem, hogy csak a szépírásból nem fogok tudni megélni, próbáltam tudományos irányba is tendálódni. Amikor az *Énekes Krisztina rongyikái* megjelent – ez volt egyébként a doktori disszertációm, még ha egy kicsit át is alakítottam –, akkor sokkal furcsább érzés volt a kezemben tartani, mint a prózaköteteket korábban. Meglepetés volt a számomra, sok munka eredménye, hiszen prózákat mindig könnyebben írtam, természetes, magától értetődő volt azok kötetben való megjelenése. Ám ezzel kapcsolatban olyan érzésem volt, mintha az első könyvem lenne, egy küzdelem, egy jóval tudatosabb építkezés, tevékenységfolyamat eredménye. Amikor úgy döntöttem, hogy Szegedre fogok jelentkezni a doktori képzésre, két kemény éven már túl voltam Topolyán (ti. az egyetem befejezése után visszaköltöztem a szülővárosomba), ahol nem igazán találtam teljes állású munkát és közeget. Ennek a politikai és irodalompolitikai vonatkozásaiba most hadd ne menjek bele, ami fontos, hogy akkor fedeztem fel magamnak Juhász Erzsébet, a földim életművét, illetve sokat forgattam Radomir Konstantinovič *A vidék filozófiája* című kötetét, ami az *Új Symposion* nemzedékeinek is meghatározó olvasmánya, bibliája volt. Foglalkoztatott a vidékiség tapasztalata, és az is, miért képes egy kisebbségi közeg provinciálisan viselkedni, és ehhez hogyan kapcsolódhatnak különböző határhelyzetek, például a délszláv háború. Akkor ott úgy éreztem, hogy Juhász Erzsébet életművén elindulva – kicsit talán önterápiás jelleggel is – lehet, hogy tudnék ezekre a kérdésekre válaszolni. Sajnos azzal szembesültem, és ma is folyamatosan szembesülök azzal, hogy Juhász Erzsébet nevét (főleg Magyarországon) kevesen ismerik, a monográfiámnak van is egy ilyen szándéka, hogy ráirányítsa a figyelmet

az ő életművére. Ehhez a – nevezzük most így – magyarországi kanonizációs gesztushoz pedig segíteni tud, ha olyan szerzőkkel olvassuk szorosán össze, akiket jobban ismernek, akikről már sok írás született. Így került be a könyvembe egy Végel László- és egy Tolnai Ottó-fejezet is. Talán mondanom sem kell, mindketten meghatározó szerzők számomra, Tolnai a saját szépírói világom alakulásában is fontos szerepet játszott, de az *Új Symposion* felől is egyértelmű a Juhász Erzsébethez való kapcsolódásuk.

Másrészt én egy szétszóródó/szétszórt személyiség vagyok, aki kevésbé tud egyetlen dologra fókuszálni, és azt befejezni, mindig mindenbe belekap: ez a prózáim asszociációs építkezésében és rövid formáiban is megfigyelhető. Éppen ezért nekem nehéz volt az akadémiai munka, a rendszerelvű tevékenység, amihez nagy fenék kell és kötelességérzet, fegyelem, sok olyasmit is el kell olvasni, amihez az embernek semmi kedve. Szóval miközben próbáltam fókuszálni a disszertációm írására, a kötelezőkön kívül sok olyasmit is elolvastam kikapcsolódásként, amit aztán – bár elsőre semmilyen szálon nem kötődik a vajdasági magyar irodalomhoz – beszippantottam és beleraktam a tanulmányokba. Például Roberto Bolaño *Vad nyomozók* című regényének olvasása közben egyszer csak bevillant, hogy ez a dél-amerikai irodalmi nyomozás talán izgalmas módon összekapcsolható Juhász Erzsébet *Műkedvelő*kjével, Szenteleky-kutatásával, identitáskeresésével. Talán ebből érzékelhető, hogy a könyvem esszéisztikus stílusú, erősen kirajzolja a saját identitásoamat, miközben persze körbejárja és bemutatja az alcímben jelzett életműveket, ezeknek bizonyos aspektusait. A könyv délszláv vonatkozásait azonban nem pusztán a személyes olvasás és ízlés formálta, hiszen nem lehet dekontextualizálni a kisebbségi magyar irodalmat: a vajdasági magyar szerzők kulturális közegét, megszólalásmódját erősen befolyásolták a délszláv hatások, az általam vizsgált szerzők párbeszédbe léptek, sőt irodalmi kapcsolatokat építettek ki délszláv írókkal, tehát a kultúraköziség szempontjából is vizsgálni kell ezeket az életműveket, amit egyébként egy „bennfentes” (egy ex-vajdasági) talán jobban el is tud végezni, mint egy magyarországi olvasó. Szóval elég nagy probléma lett volna, ha a délszláv kontextust zárójeleztem volna...

S. V. K.: Említetted, hogy Juhász Erzsébet mellé Tolnai Ottót és Végel Lászlót is felfűzted. Melyek azok a kardinális mozzanatok, amelyek őket beemelték Juhász Erzsébet mellé? Nyilván egyrészt az otthonkeresés, ami az alcím része is...

B. O.: Az elsődleges kiindulópontom a vidékiség problémája volt, a vidékiség alakzatait próbáltam vizsgálni, a por motívumát, de olvasás, kutatás és írás közben egyre inkább az otthonosság–otthonalanság problémája merült fel bennem, a hontalanság kérdése köré kezdtem el szervezni a vizsgálódásomat. Ebből kifolyólag a Tolnai- vagy a Végel-életműnek csak azok a részei kerültek a könyvembe, amelyek annak a reprezentálói, hogy a kisebbségi identitás miképpen próbál otthont keresni, mennyire képes (képes-e egyáltalán) a nyelvben, az irodalomban, az írásban hazára lelteni. Ez különösen egy olyan közegben lehet érdekes kérdés, ahol a háborúknak köszönhetően intenzív határátrendeződések történtek, és ahol egy ország, ami meghatározó volt az írók számára, széthullott. A haza, Jugoszlávia megszűnéséből kifolyólag a nosztalgia kérdése is felmerül, Juhász Erzsébet esetében több szempontból is egyfajta belső emigrációval szembesülünk, Végel a „hontalan lokálpatriótáság” létélményéről vagy a nyelvvel folytatott küzdelmekről ír, Tolnai a vidéket nagyvilággá teszi, és otthonra lel a nyelvben (a világ belakásához, az otthonteremtéshez az Új Tolnai Világlexikon is kapcsolódik). Ebbe a vizsgálódásba emeltem be Danyi Zoltán *A dögeltakarító* című regényét, ami erős Tolnai- és Végel-allúziókat tartalmaz. Ha most írnám a könyvem, az új regényét is beletenném, hiszen *A rózsákról* egyik fontos tételmondata, hogy mindannyian migránsok, hontalan menekültek vagyunk. Az otthonkeresés szorosan összekapcsolódik az identitáskereséssel is, a disszertációnak egyébként a címe az volt, hogy *Identitáskonstrukciók a geokulturális térben*. Persze amikor már a könyv megjelenésén gondolkodtam, tudtam, hogy más címet fogok adni, költőibbet, ami az én személyemhez is közelebb áll (megidézi Juhász Erzsébet kulcsfiguráját, Énekes Krisztinát és Tolnai rongyikáit), illetve kevésbé szakbarbár. Az alcím majd finoman jelzi a témát az olvasónak, de talán nem ijeszti el a könyvtől.

S. V. K.: Az utolsó mondataiddal át is vezetted már a témát a következő területre, ugyanis a címre szerettem volna rákérdezni, konkrétan arra, hogy

miért pont Énekes Krisztina? Ő egy kiemelkedő figura a Juhász-életműben, és nyilván okod volt rá, amiért pont őt emelted ki...

B. O.: Engem erősen befolyásolnak asszociációk, benyomások, az álmaimból is dolgozom (nemcsak prózát, tanulmányt is írok) és a személyes szálakra, az emlékekre, az irracionalitásra is nyitott vagyok. Érdekes módon, azaz szerencsémre ezek aztán szépen el is rendeződnek, koncepcióba szerveződnek. Ez a címadás először érzelmi-irracionális indíttatású volt. Habár Juhász Erzsébet életművét 2010-ben, az egyetem után fedeztem fel magamnak, már jóval korábban, édesanyám könyvtárában találkoztam vele, ahol egyébként rengeteg vajdasági magyar kötet volt. Gyerekként azok a könyvek érdekeltek leginkább, amik valahogy vizuálisan megfogtak. Juhász Erzsébet kötetei számomra ilyenek voltak. Csernik Attila volt a vizuális szerkesztőjük, tervezőjük, de Csernik Emese képzőművészeti alkotásai, kollázsai is szerepeltek néhányukban. Még most is emlékszem a *Senki sehol soha* kapcsán érzett erős zsigeri élményre, produktív zavarra, Csernik Attila „szövegrajzaira”, amik arra köteleztek, hogy beleolvassak a könyvbe. Hogy meg tudjam fejteni a képeket. És akkor találkoztam Énekes Krisztinával. A cím okozta tanácstalanságra is emlékszem, hogy kifolyik a kezem közül, majd rögtön a névre (ezzel kezdődik a kötet), arra, hogy izgalmasnak találom a névadást, majd a lebegést a világok között, a fikció és a valóság, az álom és az ébrenlét között, persze akkor ezt biztos nem így fogalmaztam meg, de fontos, hogy valami elemi erőt és azonosulási lehetőséget éreztem Énekes Krisztina személyében, akit most a határátlépések alakzatának, a Juhász Erzsébet-szövegek önmetaforájának neveznék. Mint Juhász Erzsébet alteregója, a másik iránti vágyakozást is kifejezi. Az életműre jellemző a kommunikáció iránti igény, ezek a szövegek vágy- és hiányprózákként is működnek. Nem mellékes tényező, hogy ez a vágyakozás, kommunikációs igény egy zárt közegben, a délszláv háborúk idején és a provincializmus okozta bezárkózásban jelenik meg: a másik felé nyitás, és a Juhász Erzsébetet mindig is foglalkoztató tágasságesszmény a kisebbségi lét bezártságából való kitörési igénnyel ugyancsak összefügg. Énekes Krisztinával azonban tágabb azonosulás is lehetséges, azaz kitégítható a vajdasági magyar irodalom metaforájára is. A kisebbségi irodalmakra eleve jellemző a határátlépés, a limesek közötti

lebegés, az átmenetiség, a jelentésszóródás, a zárt kategóriáktól való elmozdulás. Például Tolnai szövegeiben fontos szerepet kap a határvona, annak tapasztalata, az abban való létezés, és az a kérdés, hogy miképpen tudjuk hülyévé, nevetségessé tenni a hatalmat. A kisebbségi irodalom mindig szembe találja magát a politikával, az ideológiával, a jó irodalom azonban szabad, éppen ezért gyanús is.

S. V. K.: Említetted, hogy a rongyikái része a címnek inkább Tolnaira utal. Milyen szempontból?

B. O.: Tolnai verseiben, prózáiban visszatérő motívum a rongyika kifejezés, és én a címbe mindenképp szerettem volna beszúrni egy Tolnai-allúziót. Azért esett a rongyikára a választásom, mert összekapcsolható a könyvem szabás-varrás koncepciójával is. Engem elsődlegesen nem a hagyományos szerkezetű szövegek érdekelnek, pontosabban a forma erősen foglalkoztat, az, hogy miképpen tudja sikeresen tükrözni, közvetíteni a tartalmat, a gondolati struktúrát. Ez biztosan összefügg egyrészt a vizualitás iránti kíváncsisággal, de a szétszórtságommal is, azzal, hogy a koncepció és a nagyobb szerkezet nálam lassan épül fel, hogy mikroelemekből dolgozom. Ha a szépirodalmi munkáimat nézzük, ott is látható, hogy én kis formákban gondolkodom, és utána ezek összeépülnek egy nagyobb formává. Ezért nem is tervezek nagyregényt írni, én töredékeket írok. Amikor a disszertáción dolgoztam, nem előre megírt vázlat, tartalomjegyzék alapján hoztam létre tanulmányokat, hanem rögtön tudtam, hogy szeretném majd valami izgalmasabb szerkezettel ellátni, és így találtam meg magamnak a patchwork tudományos próza formát. Fontos azt is elmondanom, hogy ebben Virág Zoltán, a témavezetőm nagy erővel támogatott, nem próbált róla lebeszélni, miközben tudjuk, hogy az akadémiai élet mennyire vaskalapos tud lenni, mennyire tanácstalanul vagy elutasítóan reagál a szabályokat kibillentő, elmozdító szövegekre.

A szépirodalmi mintám Dubravka Ugrešić *Štefica Cvek az élet sűrűjében* című patchwork regénye volt, ami egy posztmodern pastiche regény (a filléres szerelmes füzeteket imitálja). Az a könyv jelmagyarázattal kezdődik, akárcsak az enyém, és ha belelapozunk, látjuk, hogy nem egy statikus szöveg, hanem a margón állandóan ott vannak a szabásmin-ta-jelölések. Az olvasó tehát, miközben olvas, önmaga is szabja, sőt meg-

varrja ezt a szöveget, a maga értelmezését. Másrészt Thomka Beáta, aki-re többször is hivatkozom a könyvemben, a *Déli témák* című kötetében Weöres Sándor nyomán Közép-Kelet-Európát, a térséget, a maga kutatási területét rongyszőnyegnek nevezi, és ezt olvasva bennem is összeállt, hogy ebből a térképzetből kiindulva, a patchwork módszert alkalmazva, ráadásul esszényelvet használva, női kutatóként talán jól működne ez a vizuális forma. Persze Thomka Beátához képest én csak egy nagyon apró rongyszőnyeg-darabot vizsgállok meg. Tehát szerettem volna, ha már a cím reflektál a technikára, a formára és a módszerre. Később egy mottót is raktam a könyvem elejére, ami hangsúlyozza ezt. Föl is olvasom ezt, Daša Drndić *Sonnenschein* című regényéből van:

„Az ő története kis történet a találkozásokról, az emberi érintkezés megőrzött nyomairól szóló számtalan történet egyike, ő ezzel tisztában van, miként azt is tudja, hogy addig, amíg a világ minden története össze nem áll egy fenséges, kozmikus *patchworkk*é, mely bebugyolálja a Földet, hogy a Föld elalhasson, addig a történelem, a valóság e kísértete továbbra is szaggatni, vagdosni, darabolni, lopkodni fogja a világminőség rongyait, hogy belevarrja őket saját szemfedőjébe. Tudja, hogy az ő története nélkül befejezetlen marad a munka, miként azt is tudja, hogy ez a munka voltaképpen végtelen, hogy a vége az örökkévalóságba, a létezésen túlra nyúlik át.”

A rongyikához még annyit fűznék hozzá, hogy Tolnai nyomán évekkal ezelőtt az én prózáimban is megjelent ez a motívum. Ha már a saját biografikus és prózai világomat is megidézem, folyamatosan behozom a beszélgetésünkbe, hadd meséljem el, bár ezen a könyvbemutatón anyukám is itt ül, aki nem szereti, ha hivatkozom rá, szóval csak elmondom, hogy amikor Virág Gábornak megírtam, az *Énekes Krisztina rongyikái* címet választanám a könyvemnek, akkor azt is megírtam, hogy anyám szerint borzasztó, mert neki már elege van a rongyikákból, elég volt, hogy a prózáimba annyiszor beemeltem, nem kell még egy tudományos munkába is beírni. Virágnak persze tetszett a cím, így anyukámat leszavaztuk, de azért se hallgattam rá, mert nálam is fontosak az átjárások, akárcsak Juhász Erzsébetnél, a szépirodalmi és tudományos beszédmód összekapcsolódik. Az egyetemi tanítása, a kutatásai, tuda-

mányos cikkei mind ott vannak a szépirodalmi szövegeiben. Illetve fordítva, nyilván.

S. V. K.: A jelmagyarázat számomra nagyon meglepő volt, és nagyon érdekes is, mert a mai megerősítő hatású, oldalt indexelt tankönyvekre hasonlít. Oldalt jellel kiemelsz valamit, felhívod a figyelmet, hogy itt valami történni fog. Érdekes így olvasni.

B. O.: Ez a posztmodern felől jövő gesztus.

S. V. K.: Igen, ez a fércelés. Többször fölmerült Dubravka Ugrešić neve, mellette még nagyon sokszor emlegeted a Deleuze–Guattari szerzőpárost és Konstantinovićot. Az eddig elhangzottakból is érezhető az, hogy ők vezettek téged az értelmezés során. Mi az, amit náluk láttál, ami miatt az ő elméleteik alkották a vezérfonalad?

B. O.: Evidens volt, hogy Deleuze és Guattari Kafka-könyvét, rizómaelméletét, nomadológiáját használnom kell, hiszen kisebbségi irodalommal foglalkozom, ráadásul a Tolnai-szakirodalom is erősen támaszkodik a rizómaelméletre. Talán annyit tennék zárójelben hozzá, hogy több okból is van egy erős személyes érdeklődésem a francia filozófia iránt. Konstantinović beemelése már izgalmasabb, hiszen habár az *Új Symposion* nemzedékei olvasták *A vidék filozófiáját*, Juhász Erzsébet életművét nem értelmezték még efelől, miközben amit ő a vidékről és a provincializmusról ír, az szépen átadja a konstantinovići koncepciót. Fontos hangsúlyoznom, hogy én nemcsak elméleti szövegeket használok, hanem szépirodalmi passzusok is építik az értelmezésem, így bár Ugrešićnek vannak tudományos munkái, egyetemen tanít, a koncepciómban engem a szépirodalmi művei vezetnek. Igaz, ő a saját prózai világomat is inspiráló szerző, a *Több életben A feltétel nélküli kapituláció múzeumából* át is veszek egy rövid részletet. De ahogy mondtam is, én elsődlegesen nem tudós, hanem szépiró alkat vagyok, akinél az intuíció a fő szöveg-szervező. Összeolvasok tehát mindenfélét, és izgatnak az elsöre véletlenszerűnek tűnő szövegpárosítások. Azaz a saját prózanyelvem, de a tudományos nyelvem is eszerint építkezik, a ráérzések, a motívumok, képek mentén szerveződő gondolkodás pedig a gyerekkoromhoz és a Tolnai-esszékhöz nyúlik vissza.

S. V. K.: Amikor olvastam a prózáidat, és valamelyikekről írtam is, azt tapasztaltam – ugye, Juhász Erzsébettel én is már régóta foglalkozom –, valójában kérdezem, hogy jól láttam-e, hogy vannak Juhász Erzsébet-hatások a szövegeidben? Többek között az alakzatváltást is hasonlóságként véltem felfedezni nálad, mint amilyen a „disznóvá leendés” a *Több életben* stb. Juhász Erzsébetnél pedig konkrétan az a példa jutott eszembe az első kötetből, hogy a narancs meg az ananász érzélem-megtestesítő növény, illetve étel. Nyilván ez távolabbi, de hasonló. És nem is egyedülálló az irodalomban. A másik dolog a vidékiség, a vajdasági miliő, ami jelen van nálad is, meg a sárképzetek, engem ezek emlékeztettek a Juhász-életműre.

B. O.: Az *Akció van!*-t 2010 és 2012 között írtam, engem ebben az időszakban pont a vidék foglalkoztatott rettenetesen. Ekkor olvastam sok Juhász Erzsébetet és Konstantinovićot, tehát gondolati szinten igen, biztos erős a hatás, prózatechnikát tekintve talán kevésbé. Amit a narancs vagy ananász kapcsán mondasz, ezen eddig nem gondolkodtam el, azaz az alakváltozások szerintem nem Juhász Erzsébet felől jöttek a prózámba, a disznó motívuma, ha az írói szándékaimat nézzük, akkor Danilo Kiš meg Tolnai irányából érkezett a *Több életbe*. De egyébként biztosan erősebben hatott rám, mint ahogy most bevallom. Sőt van is olyan szövegem, ami direkt Juhász Erzsébet-szövegre épül. A topolyai könyvtárban, talán 2016-ban, Náray Éva szervezésében volt is egy program, amin te is részt vettél...

S. V. K.: Kerekasztal-beszélgetés?

B. O.: Igen, az is volt, de ehhez kapcsolódóan Náray szépírókat is felkért, hogy a *Határregény* első fejezetét írják vagy gondolják újra, utána a *Híd* valamelyik számában ez meg is jelent egy blokkban. Most hirtelen nem emlékszem a prózám címére, de a Juhász-szövegben felmerülő háború ihlette, és ez az én írásomban a nővé válás tapasztalatával és az Élekt-ra-komplexussal kapcsolódott össze.

S. V. K.: Említetted, hogy elsősorban prózaírónak tartod magad, és közben a Szegedi Tudományegyetem adjunktusa vagy. Mit oktatsz, és mennyire tudod a kettőt összeegyeztetni?

B. O.: Sajnos egyáltalán nem tudom a kettőt összeegyeztetni, úgyhogy identitásválságban vagyok jelen pillanatban is. Arra törekszem, hogy ez

változzon, vagyis szeretnék majd ezen változtatni, de most elsődlegesen az egyetemre fókuszálok, sok órám van, még bele kell rázódnom, rutint kell szereznem. Két éve tanítok a Kulturális Örökség és Humán Információ-tudományi Tanszéken informatikus könyvtárosokat, kulturális örökség mesterképzésünk is van, és irodalomterápia szakirányú továbbképzésen is oktatok. Nagyon örültem, amikor Sándor Klára tanszékvezető hívott a tanszékre, de nagyon féltem is, hiszen állandóan azon agyaltam, hogy fogok én itt tanítani, ha nem is vagyok könyvtáros, nincs is könyvtáros végzettségem. Persze én szeretek utólagosan értelmezni, megtalálni kapcsolódásokat, például azt, hogy gyerekként is rengeteget jártam könyvtárba, megkértem a könyvtárosokat, hadd mehessen be a könyvek közé, pakolni őket, akkor még nem is voltam tériszonyos, fölმász-tam a legmagasabb létrafokra, ott ültem és nézegettem, olvastam a sokszor poros könyveket, és világok nyíltak meg előttem a csöndben... Aztán persze kiderült, hogy a tanszéken irodalmat kell oktatnom, és filozófiát, mert filozófia szakot is végeztem anno, de továbbra is izgultam, mert azért mégsem a szűk kutatási területemet kell tanítanom. Úgyhogy el kellett kezdenem elmélyülni más témákban is, így például a gyerek- és ifjúsági irodalomban. Nagyon sok gyerekirodalmi szöveget olvasok, de ennek ellenére nem hiszem, hogy írok majd meséket vagy ifjúsági regényt, nem született meg bennem a vágy ez iránt, miközben a jó gyerekirodalmat nagy élvezettel olvasom. Tudományfilozófiai kurzusaim is vannak, jó érzés volt ismét a filozófiában elmerülni, lubickolni, ismét Carnapot vagy Thomas S. Kuhnt olvasni. Emellett vannak tudományos próza szemináriumaim, oktatok magyar irodalom történetét, kortárs magyar kultúrát és az irodalomterápiás képzésben irodalomesztétikát, hermeneutikát és kreatív írást tanítok. Szóval sokféle tantárgy, sok hétvégi tanítás, sok készülés, sok szakdolgozó, így aztán nem marad nagyon idő a szépíráásra, de majd idővel biztos kevesebb készüléssel is működik a munkám. Ezt várom már.

S. V. K.: Dolgozol most valamilyen kötetten vagy szövegen?

B. O.: Nem dolgozom, most nyáron olyasmit szeretnék olvasni, ami nem munka, semmire nem kell, pihenhetek, kikapcsolódhatok. De augusztusban mondjuk jó lenne kicsit előszedni a szövegeim. Egy éve nem

írtam prózát, de a *Több élet* megjelenése, azaz 2016 óta azért írtam – mondjuk – tíz novellát, amire azt mondanám, hogy lehet velük valamit kezdeni. Én nem nagyon szoktam utómunkázni, szóval amikor most azt mondom, hogy van tíz valamire való szövegem, akkor ezeket már be lehetne rakni egy kötetbe. Van is már koncepció az összerendezésükhöz (esszéprózákban gondolkodom, különböző életművekhez kapcsolódva, irodalom, képzőművészet és zene), de ahhoz, hogy majd ez működni tudjon, hozzá kellene még írnom prózákat, és ahhoz idő kell, nyugalom.

S. V. K.: Sok sikert hozzá, és azért a te tevékenységed is stílszerűen illeszkedik az általad a kötetben vizsgált szerzők életművéhez. Valamennyiükhöz hozzátartozott a szépirodalmi, a prózai, az esszéisztikus énjük és a képzőművészeti alkotások felé irányuló érdeklődésük, így most te is beállhatsz ebbe a sorba.

B. O.: Köszönöm a jó kérdéseket.

JEGYZET

¹ Jelen szöveg a 2022. július 2-án (Dombos Remix, Kishegyes) elhangzott beszélgetés írott változata.

Jelmagyarázat

(Dubravka Ugrešić szakértelmére hagyatkozva)

- x A kiválasztott szöveget a megjelölt vonal mentén óvatosan kivágni.
- A hoppon maradt elvárások nyomása alatt, a képzelet vagy korábbi ismeretek által széltében-hosszában szükség szerint szét húzni a szöveget.
- Igény szerint a szöveget kicsit bevenni, kritikus tűzésekkel karcúsítani.
- +++++++ Apró ráncolás: pici öltésekkel, film- és színházművészeti vagy képzőművészeti allúziókkal a szerzői szegélyeket kicsinosítani.
- »»»»»»»» Szerzőtársi gomblyukak, intertextuális kapcsolatok vagy komparatisztikai félcelések.
- Az ismétlődő mintázatok, ábrák közé, fölé vagy mellé egy újabb jelentéshurkot kidolgozni.